

ЕВРОПСКО ХЛАДНО ОРУЖЈЕ

изложба Музеја немачке историје (Берлин, НДР)

Од 16. новембра до 12. децембра 1987. године у Београду је приказана изложба Музеја немачке историје „Европско хладно оружје“. Ову изложбу је организовао Историјски музеј Србије на основу Програма културно-просветне сарадње СФР Југославије и Немачке Демократске Републике. Изложба је приказана у Сава центру. Њени аутори су др Хајнрих Милер, Ханс-Јоаким Деле, др Герхард Куас и Хартмут Келинг, сви стручњаци Музеја немачке историје. Организацијом изложбе са стране Историјског музеја Србије руководио је Борислав Шурдић.

У збиркама Музеја немачке историје чува се око 5.000 примерака хладног оружја. Временски, ово оружје припада периоду од палеолита до почетка двадесетог века, а просторно углавном територији западне Европе. Због свог богатства и високе културно-историјске вредности ова збирка се сматра једном од најзначајнијих музејских колекција оружја у свету. Овај податак је обећавао да ћемо у нашем главном граду поново видети једну вредну и атрактивну музејску изложбу, са каквимма нам се и до сада представљао Музеј немачке историје.

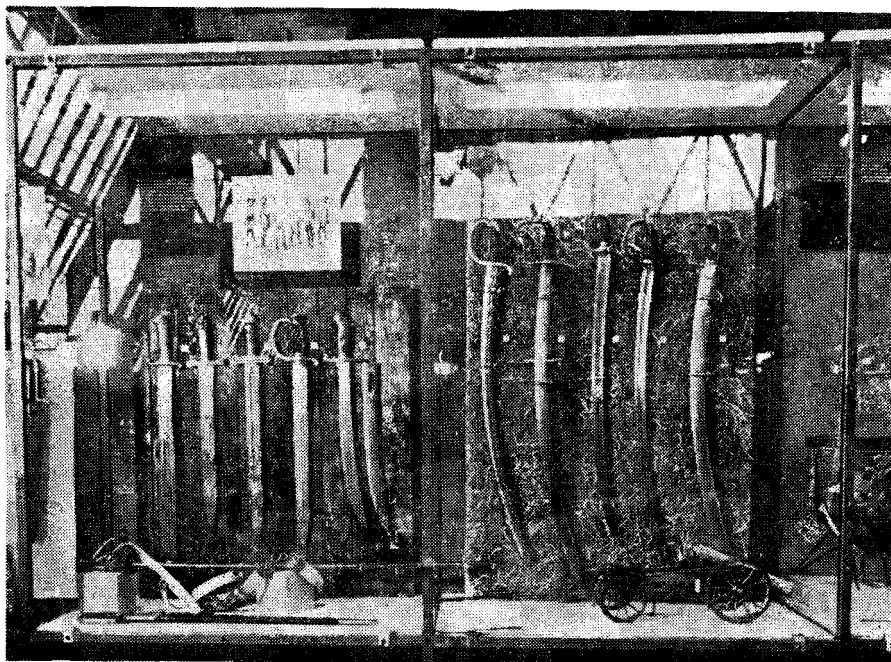
Поред око 150 примерака хладног оружја на изложби су били приказани и други експонати који помажу да се стекне потпунија информација о употреби и намени појединих примерака оружја.

Међу овим експонатима највише занимања су побуђивали оригинали књига о војној обуци и тактици, руковању појединим оружјем и његовој ефикасности. Ове књиге су изложби давале још већу документарну вредност и веродостојност. Информативност је била појачана и великим бројем гравира, слика, скица, макета и схема процеса производње појединих типова хладног оружја.

Изложба је тематски била подељена у три целине:

- Оружје праисторије и античког света;
- Хладно оружје средњег века до Француске револуције;
- Хладно оружје од Француске револуције до почетка XX века.

Ове велике целине такође су биле подељене на низ мањих тематских делова што је омогућавало прегледност и лако праћење основне замисли аутора. Њихова намера пре свега је била да се на

основу разматрања историје, односно развоја и усавршавања наоружања прикаже њихов утицај на друштвена кретања и промене. Усавршавање оружја је један од битних резултата људске производње јер је оружје један од првих људских производа уопште. На изложби се настојало пре свега да покаже да је производња оружја увек била у зависности од економске моћи. Технички прогрес једне друштвене заједнице кроз историју Европе резултирао је скоро увек и повећањем квалитета и квантитета производње оружја. Техничко усавршавање производње оружја сигурно је битно утицало и на друге значајне процесе у друштву, посебно на остваривање војне и политичке надмоћи друштвених заједница које су усавршено оружје поседовале. Ипак, чини се да је на изложби донекле био запостављен други део дијалектичког ланца — сама жеља за политичком доминацијом битно је утицала на развој потреба за савршенијим наоружањем — самим тим и на развој производње у тим друштвеним заједницама. Помало је била запостављена чињеница да је једно време (и то баш у време највећег значаја хладног оружја у војној тактици) у Европи ратовање (и пљачка) била најзначајнија привредна грана.

С друге стране, аутори су изузетно успешни када описују и разјашњавају употребу и функције појединих врста и типова хладног оружја. Тај аспект изложбе је сигурно као најпластичнији остао у сећању већег броја посетилаца.

Сигурно се као примедба може навести и чињеница да амбиција да се представи европско хладно оружје није у потпу-

ности остварена. Наиме, недостајало је оружје из делова Европе, односно из периода европске историје који су недвосмислено веома значајни: није било речи о оружју античке Грчке, односно Византијске империје.

Специфичним аранжирањем витрина и употребом земљаних, травнатих, камених, дрвених и сличних подлога аутори су се трудили да што јасније асоцирају одређене ситуације у којима се оружје употребљавало, односно функције које је имало. Ово је био један од најуспелијих потеза у њиховој музејској презентацији ове теме.

На жалост комплетан амбијент, простор и техничка помагала ни приближно нису били адекватни нити на одговарајућем нивоу тако да је и атрактивност изложбе овиме била умањена. И овај пут се показало да у Београду нема техничких и просторних могућности да се на савремен и модеран начин презентују веће музејске изложбе. То посебно важи за комплексне историјске изложбе које садрже мноштво разноврсног материјала и које захтевају и специфична просторна, техничка и ликовна решења.

Оскудна материјална средства и неадекватан изложбени простор значајно су утицали и на податак да је у Београду ову изложбу видело једва нешто више од 3.000 посетилаца. Новчана средства за информисање јавности и пропаганду поново су била прва на удару рестрикције која је драстично примењена како би се уопште организовала ова изложба.

Без обзира на високу стручну и културно-историјску вредност ове изложбе и значај културне сарадње Историјског музеја Србије и Музеја немачке историје, због услова у којима тренутно Историјски музеј Србије врши своју културну мисију у нашој средини, мислим да је легитимно питање: Није ли организовање оваквих манифестација прескуп и преамбициозан подухват, ако се има у виду објективна корист од њих? Конкретно, зар се исплати уложити толики труд и новац да би овако значајну изложбу видело тако мало људи?

Борислав Шурдић, проф. фил.